

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilo „Učiteljskega društva za slovenski štajer.“

Izhaja 5. in 20. vsakega meseca na celi pol in velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr.

|| Za oznanila se plačuje od navadne ver-
stice, če se natisne enkrat, 10 kr., dvakrat
14 kr., trikrat 18 kr.

Dopise sprejema odbor „Učiteljskega društva za slovenski štajer.“

Štev. 3.

V Mariboru 5. februarja 1876.

Letnik IV.

O poduku v tujem jeziku.

Dunajski časopis „Die Volksschule“ je prinesel v številki 31. pr. 1. zanimiv uvodni članek: „Der rechtzeitige Beginn des fremdsprachlichen Unterrichtes“, katerega bi se naj nemčurski afterpedagogi na pamet naučili ter vsaki dan poprej ko spat gredó in zjutraj na teše pobožno premišljevali.

Spisatelj omenjenega članka Heinrich Deinhardt pravi: „Tisti, ki terdó, da se poduk v tujih jezikih najpozneje v 11. letu starosti (sic!) začeti mora, opirajo se na skušnjo, ki je bajé dokazala, da, ako se pozneje začne, je bistveno težavnejši in dvomljivo vspéšen, — in skušajo to psihologično s tem razložiti, da pozneje moč spomina za prisvojitev tujih jezikov razmeroma naglo odjema. S tem deržé to reč kot dognano — a mi nikakor ne.

Skušnji, na katero se opirajo, se dajo, kakor tu, tako povsod, tudi skušnje drugih nasproti staviti, in ktere da so merodajno veljavne, je odvisno deloma od notranje (oziroma psihologične) verjetnosti, deloma od nazora, po katerem se bistvenost stvari (ali naloge) umeti mora. Skusil sem n. pr. sam na nekej gimnaziji, ki je imela posebni pripravljavni razred za latinski jezik, da so se v viših razredih učenci, ki so se poprej učiti začeli latinskega jezika, vsekako razločevali od onih, ki so to pozneje začeli in sicer tako, da so bili prvi vseskoz omahljivi v nemščini (t. j. v materinem jeziku) a zato nijso bili nič boljši v latinščini. Baš isto se vsaki dan pri takih opazuje, ki so od domačih učiteljic prerano zraven nemščine francoščine se učili. Njih nemščina znači se po slabih izrazih, po francozljivem govorjenji; francoščino govore se ve da bolj gladko, kakor tisti, ki se je pozneje učiti začnejo (njim namreč nij treba dolgo pomišljati po besedah), a nikakor ne boljše ampak prej slabše. Ta resnica razjasnuje se s tem, da se vsled preranega učenja

tujščine prisvojitev materinega jezika zaderžuje in razvoj jezikovega čuta moti in kvari, med tem ko se tuji jezik, — ki se ravno tako kakor materini nikakor naučiti ne more — z nezadostnimi organi prisvojiti hoče. Razvoj jezikovega čuta je le mogoče, da otrok v tisti jezik, za ktereга je rojen (organisir) tako rekoč vraste; da je razširjanje duševnega obzorja in mišljenja neposredno zedinjeno s pridobljenim jezikom; da se duh jezika v otroški duši ujedini. Toti razvoj se mora bistveno končati, preden se mlad človek tujega jezika uči, kajti sicer prehitro opeša in na pol razviti jezikovi čut se skazi in zaduši. Sè spoznavanjem tujega jezika loči se edinstvo od glasovja in pomenbe, od besede in misli: dozdevno se isto z raznimi glasovi izrazuje, a tenki in teško umljivi razložek, ki se vendar nahaja, negodni otrok zeló teško razumeva. Tedaj se prerano sili, da pojme in njih zveze abstraktno sprejema, in ker besede raznih jezikov in raznih oblik kot enakoimena znamenja pojmov rabi, mora se mu deloma čut za sinonime materinega jezika otópiti, deloma pa mora iz tega neogibno slediti, da izraze iz materinega jezika v tuji jezik in naopák brez potrebne prenarredbe prenaša. Tako se uči slabo govoriti (glej šolske postavbe) in razvada in napaka tako vkoreninjena se potem teško kedaj odpravi. Jezikovi čut manjka za tuji kakor tudi za materini jezik, — mora se namreč v materinem jeziku razviti in ukrepiti, da je potem pri učenju družega zdatna podpora — pomanjkanje jezikovega čuta je pomanjkanje na duhu, kar ne vpliva malo na značajnost in prebivalcem ob mejah, ki po dva jezika enako urno, ako tudi slabo govoré, se sploh brez značajnost očita (sic!)

Se li sme nasproti tej globoko segajoči kvari še o koristi govoriti, da učencem in učitelju učenje tujega jezika manj truda dela, ako se ž njim poprej začne? Mi mislimo: prav za prav ne, da si trditev kot takošna ne more se sploh napačna imenovati.*) Resnično je, da spomin, ki predočbe samo po zunanosti sprejema, temveč obdržati more, čem mlajši je človek; kajti sprejete predočbe začne stoprv sčasoma vredovati in primerjati in pri tem ne čuti toliko moči niti volje neprestano nove sprejemati in obderževati. Vsled tega je brez dvojbe istinito, da dečki in deklice snov kakega jezika jezika vsekako ložej si prisvojé, kakor o času prestopa v mladenčevsko, oziroma deviško starost. A isto velja tudi pri drugih predmetih (kakor pri zemljopisji, prirodopisji, zgodovini), ki ne zahtevajo nič manj spomina kakor učenje tujega jezika; in enako pravično bi se moralo ž njimi baš tako za rano začeti kakor s tujim jezikom.

*) Ako se gleda samo na tuji jezik, a ne na duševni razvoj in na druge potrebnejše predmete. (R. Š.)

To se vendar ne zahteva in vsak pedagog bi tako zahtevanje saj odločno zavrnil; in zakaj bi se za tuji jezik to dopuščalo, kar se za druge učne predmete ne dopusti? — Tu se ne vpraša, kaj se spominu v kaki starosti nalagati more, ampak kaj se sme, in to vprašanje ostane nerešeno, akopram bi se, ne gledé na pedagogične nazore, „naučitev kakega predmeta“ kot cilj postavila. Pri tem nikakor nij merodajno, ali se pozneje tako rekoč na goli spomin kaj učiti mora, ali da poduk poznej začét učitelju in učencu nekoliko težavnejši pribaja, ampak gledati je le po katerem potu in po katerih pogojih se popolnejša prisvojitev predmeta doseže. Vrednost prelahke osvojitve je posebno dvomljiva, ako je dotična delavnost vendar le prisiljena po zunanjih nagibih, med tem ko prizadevanje in napor razvoj sil pospešuje, zlasti če dotičnega vseskoz podpirajo povoljni nagibi. Za negodnega dečka pa učenje tujega jezika nij nobena notranja potreba (nagib tako malo kakor kakšna gramatika materinega jezika) in se tudi ne da k temu pripraviti, a pri dovolj dozorelih učencih je to dosegljivo. K temu je se vé da potreba, da učitelj z vso marljivostjo ne na videz ampak resnično metodično podučuje. Ako to stori, nij za „predmet“ čas zgubljen, kajti učenec dela zavedno in z razumom, materinščina se mu objektivna na tujščini (kar je pa nemogoče, dokler si še pèrvo prisvajati mora) in tako se mu osigura vspeh, kateri je dvomljiv, ako se učenec brez notranjega nagona, brez razuma, prisiljeno, prerano — učiti mora.

Vsekako se mora tuji jezik, ako se je poduk uže enkrat začel, energično poprijeti, zadosti časa in kolikor mogoče nepretergano se ga mora učiti. To je pa le tedaj mogoče, ako se je učenec poprej družega potrebnega in starosti primernega dovolj naučil in ako se ne začne zopet na novo s kakim drugim tujim jezikom. Staro pravilo Komenskega, da se jeziki zaporedoma, a ne na enkrat učiti morajo, je v tem popolnoma resnično, ker učenec, predeu k tujemu jeziku pride, nijma se več s težavnostimi poprejšnega boriti, ampak pridobil in premagal si je uže nja razne posebnosti, akoravno se ga še vedno vaditi mora, da si prisvojitev dožene. Sicer je mnogo ležeče na pravi metodi, od katere tukaj ne govorimo, in katera se po našem prepričanji tako dolgo ne bode našla ali rabila, dokler se bode potreba občutila, podučevanje v tujih jezikih tako za časa ko mogoče začenjati.“

No, g. Deinhardt bi se čudil, ko bi videl, kako se v tem oziru se slovensko mladino godi! Vendar Nemeč ali kak domač šišmiš bi nam brž ko ne rekel: „Ja Bauer, bei euch ist etwas Anderes.“ —

To, kar g. Deinhardt pošteno za svoj narod piše, za nas nij nič novega. Slovenski časniki so enake misli, akoravno v

drugačni obliki in sem ter tja raztrošeni uže od nekđaj razpravljali; a Slovencu se vselej očita, da je „fantast panslavist“ itd. ako se upa za svoj narod enake misli izjaviti.

Po vsej pravici se more učiteljem v dolžnost šteti, da so v takih zadevah na jasnem. Baš oni ne smejo biti na tako važnem polji delavci, ki se pri vsaki priliki vklanjšajo univerzalni pedagogiki dosluženih starih kaprolov, „aufsegerjev“ itd. in takim, ki iz namena narod motijo. Naj se reč sofistčno suče, kakor hoče, krivica in laž se poterđiti ne sme niti z glasovanjem niti na ikak drugi način proti jasnim pedagogičnim načelom, zadevajočim glavni pogoj narodnega bitja, kajti s tem se začne izdajstvo lastnega roda.

Kar je drugim izobraženim narodom proketo, ne more in ne sme biti nam sveto. Ako se zvija in klečeplazi, je ostudno, naj bode kjer hoče. Spominjamo se raznih agitacij, sej, zborov itd.

Radoslav Škoflek.

O računstvenoj terminologiji.

Pernišek Blaže.

Strastni naši nasprotniki brutalno tvrde, da naš blgovoneči jugoslovanski jezik nije sposoben za učilnični oder.

Pa tudi našiinci prečesto krivico delajo svojev materinščini, ker je dobro — neznaajo.

Mnogo jih poznam, koji se utikajo v študije drugih „nobel“ jezikov, dočim pa jim za učenje svojega jezika nije dosta mar. Vsled tega se jim o vsakej prilici izpodtika domača beseda. Evo naše dame po plesih; skoro vsaka se izgovarja, da „nezna slovensko.“ Takov človek je jednak kmetu, koji gre sosedu seno kosit, dočim se potem mora namakati v deževji njegova košnja.

Kako sramotno je, da se i trgovec i njegove stranke neznaajo lepo izražati, ko računajo. Osobito prostostavno in nedostatno je še v provorstvu (praksi) naimenovanje slovenskih brojev (števil) in pa stvari (*), koje zaznamujó brojevi. Naimenovanje tej dveh (brojev i stvari) se drugo z drugim zamenjava tebi nič, meni nič! Akoprām ima Slovenec mnogo bogatejši zaklad v tem oziru nego li Nemeec.

Glavni namer tega članka pa je taj, da bi gg. učitelji blgovoljno pozornost obračali po učilnah v tem obziru pri računstvu, nego li dosedaj nekateri storé.

Za napisane ali tiskane številke: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 itd. naj bi veljalo to le naimenovanje: enka, dvojka, trojka, četverka, petka, šestka, sedemka, osemka,

*) S to besedo naime hočem izraziti razne konkretne in abstraktne pojmove.

devetka, desetka itd. Za številko: O naj bi veljalo ime: ničevka, a ne „ničla“, katero so naši afterfilologi skovali.

Za samotere skupine, v katerih je više ali menje edinic, pa naj bi se rabili ti le pojmovi: edinica, dvojica, trojica, četvertica, petica, šestica, sedmica, osmica, devetica, desetica itd.

Na novem utežu kilogramu vidimo številko: 1 k. Ta številka zove se enka; v tem kilogramu pako se nahaja 1000 edinic. V našem carstvu imamo novce: edinico (novčič), četverico (4 novčiče), petico (5 novčičev) desetico (10 novč.), dvasetico (20 novč.) itd. To namerovanje rabi se obično le za drobiž, akoprem bi strogo i papirnati denar morali tako zvati. Radi različnosti v praksi pa se naimenuje bankovec 5tih forintov mesti: petica, navadno i: petak, dalje: desetak, petdesetak, stotak, tisočak.

Lehko pa imenujemo skupino 9tih, 10tih itd. orehov, krav, kamenov itd. tudi: devetico, desetico itd. orehov, krav itd. To velja o celinah (celotah).

Za deline (odlomke) imamo pa opet drugačne oblike. Številke: $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{6}$, $\frac{1}{7}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{1}{9}$, $\frac{10}{10}$ imenujé se: polovinka, tretjinka, četvertinka, petinka, šestinka, sedminka, osminka, devetinka, desetinka; dočim pako se naimenavajo skupine samoternih odlomkov: polovina (dvojina), tretjina, četvertina, petina, šestina itd.

Občna zgodovina

za više razrede narodnih in meščanskih šol.

V nemškem jeziku spisal prof. dr. Netoliczka. Poslovenil Ivan Lapajne.

Stari vek.

(Dalje)

IV. Feničani.

§. 10. Opis dežele.

Fenicija je bila ozko obrežje ob srednjem morji, severno od svete dežele. V deželici so visoke gore, Libanon, pokrite na verhuncih sicer z večnim snegom, a nižje pa tudi s mnogimi cedrmi. Ob bregu je mnogo luk. Najimenitnejši mesti ste bili Tir in Sidon. Ker mala dežela svojim obilnim stanovalcem ni dajala zadosta živeža, zato so se kmalu začeli na morje podajati in pečati se z mornarstvom in kupčijo.

§. 11. Potovanje po morji in naselbine Feničanov.

Feničani se začetkoma radi svojih prostih ladij niso upali v daljna morja. Podajali so se samo do bližnjih otokov in bregov. Pozneje so šli sicer v daljne kraje, a potovali so vedno poleg bregov, ker se radi pomanjkanje magnetne igle pri oblačnem

vremenu niso upali v odprto morje. Kjer se so z ladjami ustavljali, ondi so narejali naselbine ali kolonije, n. pr. na otoku Rod, Kreta (Kandija); na severafrikanskem bergu so ustanovili mnogo mest, n. pr. Kartago, katero je pozneje tako slovelo, in od koder so se tudi na Siciliji in na Sardiniji naselili. Prijadrali so tudi na Špansko, kjer so obilo srebra našli, šli so skozi Herkulove stebre (Gibraltarska cesta) na Angleško, kjer so dobili cina, in potem dalje v vzhodno morje, kjer so na bregu denašnje Pruske dežele jantar dobivali. Po tako razširjeni kupčiji postali so Feničani prav bogato ljudstvo. Še le Aleksandrija v Egiptu je svetovno trgovino Feničanom prevzela.

§. 12. Iznajdbe Feničanov.

Feničanom se razne iznajdbe pripisujejo, i to iznajdba stekla, škerlata i pisma s čerkami. Pravljica pripoveduje, da so si mornarji iz Tira na morskem bregu kuhali obed in pri tej priliki kotel podstavili s solitrom, ki so ga iz ladije donesli. Solitar se je pa v ognju združil s peskom in pepelom v neko svitlo tvarino, t. j. v steklo.

K nekemu feničanskemu pastirju, tako se dalje pripoveduje, pride pes s škerlatastim (visoko-rudečim) gobcem; ovčar mu hoče gobec obrisati, mislé si, da je kervav; a jako se je začudil, da ni bila kri, ampak lepa rudeča barva. Pozneje pa je zapazil, da je pes ob bregu pregrizil škerlatovce (škerlatne polže), v katerih se ona lepa barva nahaja.

Najstarejša pisava je bila pisava v podobah; pozneje pisava v besedah, kakoršno imajo Kitajci še dan danes, ki imajo za vsako besedo posebno znamenje. Iznajdba pisave s čerkami se pa Feničanom pripisuje.

V. Babilonci in Azirci.

§. 13. Opis dežele.

Med obema rekama sprednje Azije, med Evfratom in Tigridom, leži severna dežela Mezopotamija, proti jugu se pa čez Evfrat razširjuje rodovitna babilonska dežela, v svetem pismu Sinear imenovana, izhodno od Mezopotamije ob reki Tigrid je bilo pa Azirsko z mestom Ninive, zvanim po preroku Jona. Ozka deželica na zahodnem bregu Efrata zvala se je Kaldeja, kakor se je tudi Babilonsko imenovalo.

Staro mesto Babilon ali Babel je bilo zidano na čveterokot ob obeh straneh Evfrata, vsaka stran 3 milje dolga, vse mesto je obsegalo torej dvanajst milj. Obdano je bilo s grabnom in visokim in širokim zidom. Čudežna stavba babilonska je bil babilonski stolp, od katerega se še zdaj velike razvaline nahajajo. Znameniti so bili tako zvani „viseči vertovi“, ki so bili na visokih umetnih terasah (gredih) postavljeni.

§. 14. Zgodovina Babiloncev in Azircev.

Babilonsko je zelo stara država. Ustanovil jo je bil Nimrod, pravnuk Noetov. Babilonski kralji so se izkazovali s krasnimi stavbami, katere so stavili pod svojo vlado. Po mnogih stoletjih je kraljestvo izgubilo svoje neodvisnost, ter prišlo pod oblast Azircev. Ustanovitelj asirskega kraljestva se imenuje Asur, utemeljitelj glavnega mesta Ninive pa Ninus. On in njegova soproga Semiramida sta razširila azirsko oblast čez Babilonsko, Medijo in druge dežele do Indije.

Semiramida je bila žena velike prebrisanosti in delavnosti, ki je dala sezidati največje stavbe, in ki je za boj tako navdušena bila, da je sama v vojsko hodila.

Njih nasledniki niso bili tako previdni in se udali mehužnosti. Zato so se pa uperli podjarmljeni narodi, najpervo Medijanci in Babilonci zoper azirski gospodstvo in se osvobodili. Kralj Sardanapal se je sam sežgal s svojimi zakladi, ker ni mogel Ninive več braniti.

Azirsko kraljestvo je sicer še dalje imelo svoje kralje, in Salmanasar je celo izraelsko kraljestvo razdjal, a naposled so prišli Azirci pod oblast združenih Medijancev in Babiloncev, ki so Ninive popolnem razdajali (606 pr. Kr.) Babilonci so razširjevali svojo oblast v Aziji, zlasti za Nebukadnezarja in premagali tudi Judejo. Pod njegovimi nasledniki je pa tako hitro padala, kakor se je pred hitro povzdigovalo in na zadnje je Babilonija postala dežela perzijskega kraljevstva (538 pr. Kr.)

VI. Perzijani.

§. 15. Perzijska dežela.

Perzija je bila na izhodni strani perzijskega zaliva; severni del je bila gorata dežela; ob rekah Araks in Cir je bila pa rodovitna krajina. Glavno mesto je bilo Perzepol, nedaleč od reke Araks; tukaj so bili tudi v skale vsekani kraljevski grobi. Perzijani so bili močan in bojevalen narod, ki je bil začetkoma Asircem, pozneje pa Medejanem podložen.

§. 16. Cir, utemeljitelj perzijskega kraljevstva.

Astijagu, medijanskemu kralju, sanjalo se je enkrat — tako se pripoveduje, — da je njegova hči Mandana dobila sina, ki ga bo s prestola pahnil in sam kralj postal. Verujoč v to nesrečno neumnost, da so sanje pomenljive, omožil je svojo hčer s Perzijanom Kambizom, kajti pričakoval je, da sin tujega naroda ne more nad Medijanci vladati. Ko je Mandana sina dobila, ukazal je grozoviti Astijag, da bi bil popolnem brez skerbi, svojemu ministru Harpagu, dete umoriti. Temu se je pa dete smililo in izročil je dečka, Cira po imenu, nekemu pastirju, kateri ga je redil. Astijag je izvedel pozneje o rešitvi svojega vnuka, pa pustil ga je pri življenji, ker so ga magi (duhovniki)

potolažili, rekoč, da so se sanje že izpolnile, ker je bil Cir pri igri od dečkov za kralja izvoljen. Cir je ostal na dvoru svojega deda. Harpaga pa je kralj radi njegove nepokorščine strašno kaznoval. Pri neki pojedini je dal Harpagu, ki ni nič hudega slutil, meso njegovega lastnega otroka jesti.

Cir se je na dvoru Astijagovem prepričal, da ne bi bilo težko, pomehkužene Medijanci podverči. Pozneje je živel med Perzijani in te navdušil za vstajo in v bitki pri Pazargadah (558 pr. Kr.) je pahnil Astijaga s prestola in postal utemeljitelj perzijskega kraljestva.

Cir si je v kratkem času vso prednjo Azijo podvergel, Njegove najvažnejše vojske so bile z Lidijo in Babilonom. Ko je bil glavno lidijsko mesto Sarde premagal in ujel kralja Kreza, čegar bogastvo je v pregovor prišlo, zaukazal je, sežgati ga na germadi. Ko plamen že okoli njega šviga, zakliče nesrečni kralj trikrat ime „Solon.“ Cir je bil radoveden, kaj te njemu nerazumljive besede pomenijo in pokliče Kreza pred se. Ta mu pove, da gerški modrijan Solon ga ni hotel kljubu velikemu bogastvu srečnega imenovati, rekoč, da se pred smertjo nobeden človek srečen imenovati ne more. Ciru je to ganilo in pustil je ujetega kralja pri življenji, mislé na mogočo premembo lastne sreče, in imel ga je naprej v časti.

Zdaj se je obrnil Cir proti Babilonu, pa to mesto ni bilo lahko po navadnem načinu premagati, bilo je preterdno sezidano,

Reko Evfrat, ki je skozi mesto tekla, je napeljal na drugo stran, in njegovi vojaki so priderli v mesto ravno takrat, ko so stanovalci velik praznik obhajali, in mesto vzeli.

Vsled obile sreče prevzetni Cir je hotel svojo oblast do Indije razširiti; napadel je močne Masagete ob hvalinskem morji, pa zgubil v tem boji vojsko in življenje svoje. Kraljica poslednjih, Tomira imenovana, pa je — tako se pripoveduje, Ciru glavo odsekala in jo v posodo človeške kervi namočila, češ, da naj se nenasitljivi zmagalec enkrat kervi napije. (529 pr. Kr.)

§. 17. Nadaljni nasledniki Cirovi.

Ciru je sledil njegov sin Kambiz, zelo grozovit mož. Ta je pribojeval Egipt in dal kralja umoriti. Hotel je tudi Etijopijo pridobiti in to posebno Amonov tempelj v neki libijski zelenici (oaze). Toda obe podvzetji ste mu spodleteli. Vernivše se pride v Menfido, kjer so bili stanovalci jako veseli, ker so bili novega Apisa našli. Kambiz je menil, da ga ljudstvo zasmehuje in ukazal je z golim mečem po njem sekati.

Sanjalo se mu je, da se je njegov brat Smerdij prestola polastil, zato ga je dal umoriti. Vsled tega je nastal upor proti njemu in neki mag, ki je bil umorjenemu Smerdiju zelo podoben, se je za kralja proglasil. Napravil se je na pot proti

njemu, a v tem umerl; pa tudi zoper krivega Smerdija so se zarotili in ga umorili. Vsled volitve je postal kralj Darij, sin Histapsa. Po pripovedki je imel biti izmed sedmero plemenitih Perzijanov izvoljen oni za kralja, čegar konj bode pri solnčnem vzhodu prvi razgetal. Darijev hlapec je to po zvijači učinil. Darij je po modrih napravah mogočno povzdignil svoje kraljestvo. Uporni Babilon je podvergel po zvijači i požertovalnosti svojega vojskovodje Zopira. Ta si odreže ušesa in razreže si nos, ide k sovražnikom in jim pripoveduje, da ga je kralj tako hudo mučil. Pridobil si je njih zaupanje, a potem mesto svojemu kralju izdal.

Darij je začel vojsko tudi s Sciti ob črnem morji in ob Donavi, kar pa mu je izpodletalo. Zadušil je pa bil upor gerških naselbin v mali Aziji, katere so evropski Gerki podpirali. Hotel si je tudi Gerško podvreči, toda prva vojna mu ni posrečila, a med pripravljenjem za drugo je umerl.

(Dalje prih.)

Izpred sodnije.

Na binkoštni pondeljek 17. maja 1875 skliče predsednik „Učiteljskega društva za slovenski Štajer“, Ivan Lapajne, odborovo sejo v Celje. Došle odbornike je po listnicah k seji povabil. Po „Slovenskem Narodu“ je pa k vabilu dodal tudi to, da se smejo tudi drugi udje društva (neodborniki) s posvetovalnem glasom udeležiti. V tem vabilu je celjsko mestno svetovalstvo spoznalo — ker predsednik skupščine njemu naznanil ni bil — prestopok društvene postave od 15. novembra 1867, naznanilo to c. kr. namestniji v Gradec, katera je pa celjskemu mestnemu svetovalstvu naložilo, da ima to zadevo naznaniti c. kr. mestni deligirani sodniji v Celji pri kateri je bila 21. septembra glavna obravnava. Navzoči so bili kot sodnik: c. kr. sodnijski adjunkt Moschee, eden namestnik deržavnega pravdnika, zatoženec Ivan Lapajne i njegov zagovornik dr. Janko Serneec. Zatoženec Ivan Lapajne dobi besedo, da se opravičuje. Iz njegovega govora navedemo sledeče:

„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer“, kateremu predsednik biti imam čast, ima enake dobre namene, kakor druga učiteljska društva. Odo-brila ga je slavna c. kr. namestnija v Gradeci dne 26. aprila 1874 št. 5310. Po svojih pravih sklicuje občne zборе in odboro ve seje. Občne zборе sklicuje odbor, odboro ve seje pa predsednik. §. 12. društvenih pravil kaže, da se skliče občni zbor le enkrat v letu in sicer v velikih šolskih počitnicah. Odboro ve seje se pa skličejo tolikokrat, kolikor za potrebno spozna predsednik sam. Po društvenih pravih sme biti občni zbor, kjer koli določi prejšnji občni zbor ali pa odbor. Tim več se sme odbor v poljubnem kraji zbrati, ker ni obvezan po društveni postavi to gosposki naznanjevati. Do sedaj je imelo društvo, katerega sedež je za toliko časa v Ljutomeru, za kolikor občni zbor želi, ki ima o tem odločevati — on občni zbor, in sicer v Mariboru. Odboro ve seje pa so bile v Ljutomeru,

Središči in Ormuži. Občni zbor se je bil — kakor terjata društvena postava — naznanil gosposki, in sicer mariborskemu mestnemu okrajnemu glavarstvu. — Odborove seje se nikoli in nobenej gosposki naznanjale niso.

Lanski občni zbor v Mariboru je sklenil, naj se v letošnjih šolskih počitnicah občni zbor v Celje skliče. Radi tega je bilo treba popred odborove seje, ki se ima o vseh pripravah za občni zbor pogovoriti in o njih odločevati. Ker ima večina odbornikov našega društva, katerih je 15, najbližje v Celje, radi tega sem meseca aprila popraševal vse odbornike, ali bi bili zadovoljni, da skličem odborovo sejo v Celje na binkoštni ponedeljek, 17. maja. Večina odbornikov mi je odgovorila, da je s tem zadovoljna in nekateri (2 ali 3) so pristavili, naj kot „eksperte“ povabim še nekaj drugih učiteljev, udov našega društva.

Na tak odgovor odbornikov sklical sem na omenjeni dan odborovo sejo k „belemu volu“ v Celji, pa k njej sem bil samo odbornike z listnicami povabil. Odborniki so dobili odločno vabilo samo k „odborovi seji“, nobeden ne vabila k zboru. Zbral sem torej binkoštni ponedeljek došlih 8 odbornikov v svoji spalnici v drugem nadstropji pri „belem volu.“ —

Došlo je z odborniki tudi nekaj (5 ali 6) drugih učiteljev, ki so udje našega društva, a ne odborniki. Dva med njimi sta sicer pregledovalca računov, in kot taka smeta navzoča biti pri odborovih sejah. Okoli 11. ure vsedli smo se odborniki okoli mize, neodbornikom se je odkazal prostor na stolah pri steni. Odborniki so se posvetovali o svojih društvenih zadevah, posebno o bodočem občnem zboru, neodborniki so molče poslušali, niso se udeleževali niti debate niti glasovanja. Komaj smo $\frac{1}{2}$ ure sedeli, ko stopi v sobo policaj, ki meni izroči povabilo k celjskemu mestnemu svetovalstvu, oziramo k županu dr. Neckermanu. Seja se na to preneha, odborniki in neodborniki zapusté mojo spalnico in gredó v gostilnico, jaz pa se nemudoma podam na celjski magistrat. Župan dr. Neckerman mi tu očita, da sem sklical zbor, katerega nisem gosposki naznanil, in da sem ga v Celje sklical, kjer nima naše društvo po njegovem mnenji — pravice zborovati, in pravi, da bode to nepostavnost sodnji naznanil. —

Na to očitjanje se jaz zagovarjam tako le: Nisem sklical zbora, marveč odborovo sejo, nobeden odbornik ali društvenik ni dobil vabila k zboru, ampak odborniki so prejeli vabila k odborovi seji. Tudi v nobenem časniku ni bilo naznanila, da bo občni zbor.

Da sem pa v Celje sklical odborovo sejo, za to imam po naših društvenih pravilih pravico, ker imamo celó pravico, da se občni zbor tu zbere. — Po tem zagovoru sestavil se je protokol; župan je diktiral svoje, jaz svoje mnenje. Po dokončanam zapisniku vprašam še župana, katere korake še misli v tej zadevi storiti. On mi od besede do besede takole odgovori: „Was soll ich thun? Sie haben sich so gut vertheidiget. Ich werde nur dem Landeschulrath darüber die Anzeige erstatten.“ Predno še poslovim, mi pravi, da morajo gosposke ostre biti, rekoč: Was haben die Studenten in Graz gemacht; der Statthalter wird vielleicht deshalb seinen Dienst verlieren. Na to mu še odvernem, naj nas s takimi škandali

(Alfonsova afaira) ne primerja, in odidem. — Kmalu potem se k njemu še enkrat povrnem ter ga vprašam, ali smejo odborniki sami še naprej posvetovati se (ker odborove seje v navzočnosti neodbornikov mi ni bil dovolil.) Dal je dovoljenje k temu in posvetovali smo se sami odborniki še dve uri, med drugim sklenili dnevni red za občni zbor 5. oktobra v Celji. — Potem smo se mirno razšli. Brala so se pa potem v časnikih poročila o tej odborovi seji in kritike o postopanju dr. Neckermana.

Da je to istina, kar sem dozdaj povedal, o tem so tudi pri seji navzoči odborniki pričali. Pričali bi to lahko tudi neodborniki, tudi v sobo došli policaj, dr. Neckerman in gostilničar pri „belem volu“, ako bi bilo treba. Da nisem sklical občnega zbora, to sem uže dovolj dokazal; vsaj tudi jaz pravice nimam sam občni zbor sklicati, in med šolskim letom ga po naših pravilih ne smem sklicovati. Tudi mora po naših pravilih najmanj 30 udov navzočih biti, da je občni zbor veljaven. Pri tej odborovi seji pa je bilo odbornikov in neodbornikov samo 16 navzočih. Ta naša skupščina ni bila zbor v smislu §. 15. društvene postave od 15. nov. 1867. To je priznal sam dr. Neckerman, zato je tudi dovolil, da sme odborova seja še dalje trajati. On jo je imenoval samo „keine reine Ausschussitzung“.

Ako bi se mi očitale, da ne bi bili smeli neodborniki navzoči biti, prašam: Ali si mi more dokazati, da bi bil jim dovolil besedo, ali pa dal jim pravico glasovanja? Pri občnem zboru pa sme vsak družabnik govoriti in glasovati, še celo gostje se smejo pri občnem zboru razprave udeleževati. Pitam pa tudi, je-li se more iz tega malega števila navzočih udov soditi, da je ta shod imel značaj občnega zbora?

Če bi bil hotel občni zbor sklicati, naznanil bi bil to mestni gosposki v Celji. Vsaj sém kot tajnik raznih društev že mnogo takih naznanil spisati moral v svojem življenji. Lani sem občni zbor dvakrat naznanil in sicer en mesec popred. Tudi letos sem že za občni zbor 5. okt. v Celji naznanilo meseca avg. napravil. — To storim iz previdnosti, da morem ovire odstraniti o pravem času, ako bi se nam katere delale.

Druga učiteljska društva pač nemajo takih skerbi, n. pr. štajerski „Lehrerbund“. On sme občne zборе imeti, kjer koli hoče na Štajerskem. Razen občnega zbora ima še troje organov: direktorij, odbor in delegacije. Direktorij ima 5 udov, odbor 11 in delegacije od 30—40. Shode teh treh organov pa skoro gotovo ni treba kar nič gosposkam naznanjevati. — Še več, „Lehrerbund“ zboruje letos v Mariboru, kjer nimajo učiteljskega društva, kjer torej učitelji niso udje št. „Lehrerbunda“.

In vendar so se mariborski učitelji ustanovili (skoro gotovo brez vladnega dovoljenja) kot „Ortsausschuss“, ki se svetu kot postavna korporacija representuje.

Kakoršne priprave se delajo za shod „naturoznancev“ v Gradci? Koliko je tu odborov dovoljenih in nedovoljnih? Koliko shodov, seveda ne naznanjenih in nenadzorovanih? Koliko komisarjev pa bi tudi vlada imeti morala, če bi vse nadzorovati hotla, če bi povsodi poleg bila, ker se 5—10 mož zbere?!

Še več bi takih izgledov naštetih hotel, iz katerih slavna sodnija pač

spregledati more, da v društvenih rečeh gosposke večkrat preostro, a večkrat predobro ravnajo. Da pa jaz v oni odborovi seji ničesar zakrivil nisem, o tem se nadjam, da se je slavna sodnija tudi že prepričala.

Nomestnik deržavnega pravdnika pravi, da se je zatoženec prav za prav samo z vabilom v „Slovenskem Narodu“ pregrešil, a baš to vabilo je kaznjivo po §. 36. društvene postave, kajti s tem, da je predsednik klical k odborovi seji neodbornike, dobila je odborova seja obraz občnega zbora, kateri pa se mora na vsak način dotični politični gosposki naznaniti, kar pa zatoženec ni storil. S tem, da je društvenike, ki niso v odboru, k sejam vabil, dasiravno jim je le posvetovalni glas dovolil, prestopil je §. 15. društvene postave, ker ni naznanil te skupščine učiteljske, katera se mora kot občni zbor smatrati. On predlaga torej, da se zatoženec po §. 36. kaznuje.

Zagovornik dr. Sernec *) govori nekako tako-le: Iz naše nejasne društvene postave ni razvidno, da bi pri odborovih sejah samo odborniki morali pričujoči biti; kajti iz tega bi tudi sledilo, da pri občnem zboru smejo samo udje navzoči biti. Postava pa dovoljuje tudi gostom pristop, in daje jim celo pravico, da se morejo razprave udeleževati. Nadalje moram opomniti, da niti društvena postava (15. nov. 1867) niti pravila tega društva ne velevalo, da morajo odboreve seje tajne biti. (Gosposko pa odboreve seje itak nič ne brigajo). Sebrati more torej predsednik svoje odbornike, kjer koli hoče okoli sebe, lahko v gostilnici, lahko na prostem, na ulici, na tergu. In kdo mu li more kaj, ako se mirno pogovarjajo? In kdo bode predsednika kaznoval radi tega, ako tudi kdo okrog stoječih neodbornikov kaj vmes reče?

Sicer pa je sploh navada, da se k odborovim sejam in sploh k raznim skupščinam vabijo „izvedenci“ ali „eksperti“. In ti navzoči neodborniki so bili v tem slučaju prijatelji odbornikov in ob enem taki izvedenci. Vsaj se celó k vladnim učiteljskim konferencam vabijo „eksperti“ in ukaz štajerskega dežel. šoskega sveta od 13. jan. 72 (§. 4 in 14) dovoljuje take eksperte. In zgodi se celo, da se pri uradnih in neuradnih skupščinah zberó razni ljudje, kateri niti najmanje pravice do skupščine nemajo. Dostokrat se zgodi, da jih ne pozna niti predsednik niti navzoči vladni komisar — in vendar se ničesar žalega nijednemu ne zgodi.

Po §. 21. dr. postave ima gosposka, kakov nepostavni zbor prepovedati, predno se skliče. Mestno svetovalstvo je o njem (po časnikih) precej časa popred znalo, a ni ga prepovedalo, kar bi odbornikom ljubše bilo, da bi bili vsaj doma ostali.

Društvena postava je tako nejasna in nedoločna, da človek ne ve kdaj prav ravna, in kdo prav ravna.

Po §. 36. društvene postave (15. nov. 1867) so sicer res prestopki društvene postave kaznjivi, pa ta postava ima celo versto administrativnih določeb, katerih prestopok se nikakor ne more po imenovanem §. kaznovati. Ako se prestopi §. 4. in 5. ali 8., da se pravila ne predložijo v potrebnem številu, ali da pravila ne obsegajo vseh postavnih določeb, tedaj

(*) Blagorodni gospod doktor je zagovarjal brezplačno g. zatoženeca, in s tem vnovič pokazal, da je prijatelj učiteljstva.

se ti prestopki še od administrativnih gosposk ne kaznujejo, še manj pripadajo toraj sodnijam, sodečim po §. 36.

Iz tega moremo s toliko večjo sigurnostjo sklepati, da se nijedno djanje ne more po §. 36. kaznovati, katero v tej postavi ni razločno prepovedano, kar je splošno načelo, na katerega se je avstrijskemu sodniku uže po članu IV. naznanilnega patenta k splošni kaznijski postavi.

Zatoženec ni pa ničesar storil ali opustil, kar bi bilo izrečno prepovedano ali pa zaukazano. Vabil je po „Slov. Narodu“ samo in razločno le k odborovi seji. In da je ta skupščina le odborova seja bila, to se vidi iz sledečega:

Na dnevnem redu niso bile zadeve, katere ima občni zbor opravljati. 3. točka dnevnega reda ima celó pogovor o bodočim občnem zboru, kdaj in pod katerimi okolščinami se ima sklicati. Vabilo dovoljuje neodbornikom samo posvetujoči glas, nikakor pa ne pravice, kateré imajo udje pri občnem zboru, namreč pravico predlaganja, glasovanja in volitve. Lastnost lokala, ki se je skupščini odločil, čas binškoštni pondeljek in vse druge okolščine kažejo na to, da skupščina ni bila zbor; vsaj na binškoštni pondeljek učitelji, ki so tudi organisti; ne morejo k zborom dohajati.

Kakor je bil zatoženec omenil, je bila tudi politična gospodska sama spoznala skupščino za sejo, katero se je isti dan tudi še nadaljevala potem, ko so se bili neodborniki odmaknili. Ni toraj bilo društvenega zbora v smislu postave, ki se mora gosposki pred naznaniti. Pitanje je to, če je kaznjivo, da so neodborniki pri odborovi seji. Na to pitanje pa ne najdemo v društveni postavi nijedne prepovedi, najmanj pa take, ki bi spadala pod kaznijsko sankcijo §. 36.

Iz §. 19. društvene postave se more nadalje sklepati, da, če ostre določbe v zadevi občnih zborov ne veljajo gledô odborovih sej, ne veljajo tudi prepovedi gléde udeležbe, ki so pri občnih zborih, pri odborovih sejah. Nadalje more po §. 14. vsako društvo svoje zборе javno imeti, toraj more tem več odbor javno zborovati. —

Ako se pita naposled po duhu postave, tedaj se mora reči, da ona hoče državnim gosposkam nadzorovalno pravico nad društvi varovati i samo kratenje te pravice se s kaznimi kara. Ta nadzorovalna pravica pa je na tanko zaznamovana i obstoji v tem, da gosposke dovoljujejo osnovanje društev, da nadzorujejo obravnave v občnih zborih in da društvo svoj delokrog ne prestopi. V občnih zborih se namreč obravnavajo važne reči, a v odborovih sejah samo administrativne zadeve društva.

Za odborove seje se državna gosposka ne briga, dokler se protipostavni sklepi ne delajo, če je tudi en par zaupnih mož več navzočih.

Zatoženec toraj ni prestopil društvene postave niti po njenem duhu niti po besedi in jaz upam, da ga bode slavna c. kr. sodnija oprostila. Obsojen je bil na 10 glđ. globe ali 48 ur zapora.

Zatoženec je na to po svojem zagovorniku dr. Sernecu uložil rekurs na višjo c. k. okrožno sodnijo v Celji. Ta je pa pri obravnavi 13. des., k kateri ni došel niti zatoženec niti njegov zagovornik, obsodbo c. k. mestne sodnije v Celji zavrgla in zatoženca za nekrivega spoznala.

Dopisi.

Iz Vojnika 10. jan. Zaradi praznika 6. jan. kot prvega zborovalnega četertka so bili udje celjskega uč. društva k zboru 30. dec pr. l. povabljeni. Prišlo jih je 18 g. Jare, učitelj v Št. Jurji je bil gost. Vršilo se je sledeče:

1. Zapisnik decembrove seje se je prebral in odobril.

2. Na peticijo od 5. marca 1875, da naj bo četertek na vseh šolah prosti dan, je okr. š. svet celjski določbo dež. š. sveta s tem naznanil, da je v celjskem pol. okraju na večrazrednih šolah prosti četertek dovoljen, na enorazrednih pa ne, in ako se hoče prosti četertek tudi za druge šole dospeti, naj se prosi. Za prosti četrtak drugih š. okrajev društvo ne bo prosilo; za-nj se naj dotični učitelji in društva potegnejo; društvo bo za prosti prvi četertek vsakega meseca prosilo, ker drug. če še učitelji enorazrednih šol k društv. zborom priti ne zamorejo.

3. Iz poročila društv. odbora o delovanju društva se je slišalo, da je ono vsestransko marljivo delovalo. Prednašali so med letom sledeči gospodje: Bobisut iz naravoslovja (večkrat); Tisch iz telovadbe (večkrat); Kropelj, Miklave, Kovač, o odgoji in uku; Vučnik iz zemljepisja in Weiss o petji. Društvo ima 47 rednih in 2 častna uda. Izstopili so med letom zaradi preselitve 3 udje. Društvo je imelo le nemške šolske časnike, graške in dunajske! — Obravnovalo se je vse v nemščini, pa opomniti je, da ima društvo 2 nemška uda, na ktera se je oziralo. *) Račun je pokazal mnogo zaostankov, novi blagajnik ima še mnogo starih doneskov izterjati. Za pregledovalce računa so bili izvoljeni gg.: Miklave, Kovač in Tisch.

4. Pred volitvijo novega društv. odbora, se načelnik g. Bobisut v odborovem imenu za skazano dosedanje zaupanje zahvali, ter se udje preberó. —

5. Novoizvoljeni odbor je sestavljen iz gg. Bobisut, načelnik, Tisch načelnikov namestnik; Weiss in Lever, perovodji; Kovač knjižničar; Miklave, blagajnik; Vučnik, Lopan in Kregar odborniki.

6. O naročitvi društv. časnikov je g. Kropelj predlagal, da naj društvo pri dosedanjih ostane; g. Žolnir pa meni, ker smo mi slovenski učitelji in se slovenskim jezikom podučujemo, mora naše društvo v prvi vrsti slovenske časnike sê naročevanjem podpirati in nasvetuje „Sloven. Učitelja“, „Vrteca“, „Zoro“ in „Zvona“, kar je bilo sprejeto, čeravno niso vsi roke vzdignili. G. Weiss želi naročbo na „Schweiz. Lehrerzeitung“, kar je bilo tudi sprejeto. — „Slov. Narod“ kot dnevnik, kateri se verlo za pravo domače šolstvo poteguje, kakor šolska lista „Slov. Učitelj“ in „Vrtec“ naj vsak učitelj, kateri ima toliko spoznanja, da na slovenski zemlji kruh služi, ako mu mogoče, sam ima. Vsaki dan naj domoljubni učitelj le 5 kr., kar je komaj za 1/4 litra vina, za te liste na stran da. „Vrtec“ se pa še naj od učiteljev posebno priporočuje, da ga naroče šolski sveti v več iztisih za šolsko mladino in knjižnico, in družine za otroke; prepričan sem, da ga mladina prav rada bere, še odrasli ga z veseljem poslu-

*) Na to se pa ne ozira, da se mora ogromna večina udov spošt. celj. društva slovensčine v šoli posluževati! Ur.

šajo. Učitelj ga naj ne le sam bere, ampak na beli svet naj ga spravlja med otroke in družine, djanje bo več koristilo kot beseda. V to Bog pomagaj!*)

— i —

Slovstvo.

(Radgonsko učiteljsko društvo) je izdalo tiskano poročilo o svojem petletnem delovanju i to od l. 1870—1875. Iz tega se razvidi, da je to društvo hvalevredno delovalo na izobraženje svojih članov in na napredek svojega šolstva v obče.

(Zemljevid Kranjske vojvodine) utegnejo tudi kranjske šole sčasoma dobiti. Kakor smo izvedeli, namerava ga znani geografični zavod E. Hölzela na Dunaji na svitlo dati, ki se je o tej zadevi že obernal na kranjski deželni šolski svet.

Dobro poznatega zagrebškega učitelja Ljudevita Tomšiča: Početnica hrvatske povjesti“ prišla je v drugem popravljenem natisu na svitlo in se dobiva pri njem in Hartmanovi knjigarni po 30 kr.

(Ruski šolski listi.) Velik ruski list za šole (srednje in narodne) in dom, to je za odgojo mladinsko sploh je ilustrirani časopis „Semejnye (družbinska) večera“. Celi letnik (1876) bode obsegal 24 knjig najrazličnega in seveda izvrstnega literarnega blaga. Cena mu je pa na leto 11 rubeljnov (1 r. 1 gld. 62 kr.) — V Petrogradu izhaja od 20. nov. 1875 jedenkrat na mesce „Pedagogičeski Muzej“, ki se bavi osobito s pedagogičko literaturo. Letna cena mu je 3 rub.

Šolske novice in drobtine.

(„Učiteljsko društvo za slovenski Štajer.“) Račun tiskarne kaže v minulem letu 1875 za papir, tisk., pošto in ekspedicijo „Slovenskega učitelja“ (500 eksemplarov) 732 gld. 61 kr. stroškov; na dolg je društvo plačalo 748 gld. 73 kr. Dolžuje pa še na lanski in predlanski račun blizo 100 gld., kateri bi znesek pa lahko hitro poravnali, ako bi nam č. gg. naročniki nad 500 gld. dolžne lanske in predlanske naročnine vpslati hoteli, za kar jih še enkrat najuljudnejše prosimo. — K društvu sta pristopila gg. Franjo Žiher, učitelj v št. Jurji na j. ž. in Franjo Žolgar učitelj v Slivnici pri Mariboru. **)

(Iz štajerskega deželnega šolskega sveta.) Seji 23. dec. 1875 in 13. jan. 1876. V teh sejah so se nekaterim ljudskim učiteljem dovolile starostne doklade, nekateri učenci oprostili šolnine vadniških šol in začasno dovolila ena paralelka na dekliški meščanski šoli v Mariboru. Versila so se tudi nekatera imenovanja učiteljev na nemškem Štajerju. Kot zastopnika učiteljev v okrajni šolski svet sta bila poterjena, g. J. Kryl v Ljutomeru in g. Ivan Kosi pri sv. Lenartu (za ormoški okr. š. svet) (Zakaj pak niso bili poterjen dobri, po postavnem potu izvoljeni in neomadeževani učitelji: Sijanec, Lapajne, Kovačič? Ur.)

(Za Česko) je poterjena nova postava o pravnih učiteljskih razmerah. Po tej postavi bode v 100 občinah učiteljska plača 700 gld., v 250 občinah 600 gld., v 1400 obče. 500 gld., v ostalih občinah 400 gld. Na meščanskih šolah je plača 800 gld. Opravilna doklada za učitelje enorazrednic 50 gld., za nadučitelje dvo- in trirazrednic 100 gld., za višerazrednice 200 gld. za šrazredne meščanske in narodne šole 300 gld.

*) Za več dopisov in druge tvarine zmanjkalo nam je danes prostora, prihodnji priobčimo vse, če bi tudi doklado listu dati morali. Ured.

**) Da ima naše društvo najboljšo namene, kaže že to in vse odkritoserčno poročanje o svojem delovanju in stanju. Ur.

(Nerázumljivo postopanje proti učitelju in nadzorniku.) Česki listi poročajo: 28. julija 1875 je bila učiteljska konferenca v Starckenbachu. Pri tej se je imela naznaniti okrožnica, da se v šoli nemajo rabiti druge knjige nego one, od vlade potrjene. Šolski nadzornik Bartoš je izročil o tej reči referat učitelju Prokešu, kot izvedenemu možu. 6 tednov pred konferenco je Prokeš svoj elaborat izročil nadzorniku, kateri se nad njim nič potikal ni. Nekaj časa po konferenci je bil Prošek k glavarstvu povabljen, in protokolarično zaslišan. 8. jan. pa dobi dekret od dež. š. sveta, da je iz službe odpuščen. Prokeš ima družino in se nahaja v največji revšini. Nadzornik (duhovskega stanu) je tudi svojo službo izgubil. —

(Štatiistično o učiteljski prekušnjah.) V letu 1875 se je v Cislajtaciji podverglo učiteljskim izpitom 955 kandidatov in sicer 252 za meščanske, 703 za narodne šole, med temi je bilo aprobiranih 770. Na naše dežele pripadajo ta-le števila: Štajersko: 6 kandidatov za meščanske, 26 za ljudske šole; Kranjsko: 4 za meščanske, 14 za ljudske; Koroško: 1 za meščanske, 13 za ljudske; Terst 5 za meščanske, 9 za ljudske; Gorica 17 za ljudske; Istra 2 za meščanske, 63 za ljudske šole.

Razpis službe.

Na štirirazredni ljudski šoli v Vipavi se stalno razpisujete dve učiteljski službi, ena z 600 gld. in druga z 500 gld. letne plače ter stanovanjem.

Prošnje se imajo do 16. februarja t. l. pri krajnem šolskem svetu v Vipavi vložiti.

C. k. okrajni šolski svet v Postojni,
dne 8. januarja 1876.

Razpis učiteljske službe.

Učiteljska služba na ljudski šoli v Grafenbrunu z letno plačo 500 gld. in stanovanjem se stalno razpisuje.

Prošnje naj se do 10. februarja t. l. pri krajnem šolskem svetu v Grafenbrunu vložijo.

C. k. okrajni šolski svet v Postojni,
dne 8. januarja 1876.

2—2

Učiteljska služba

na narodnej šoli v Dramljah z dohodki III. razreda i prostim stanovanjem se razpisuje. Prositeljti zmožni slovenskega i nemškega jezika v govoru i pisavi, imajo svoje prošnje vposlati do 15. februarja 1876 krajnemu šolskemu svetovalstvu v Dramljah, pošta St. Jurij poleg južne železnice.

Okrajni šolski svet Konjiški,
dne 8. januarja 1876.

Prvosednik: Haas, l. r.